



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atransats 20 cèntims

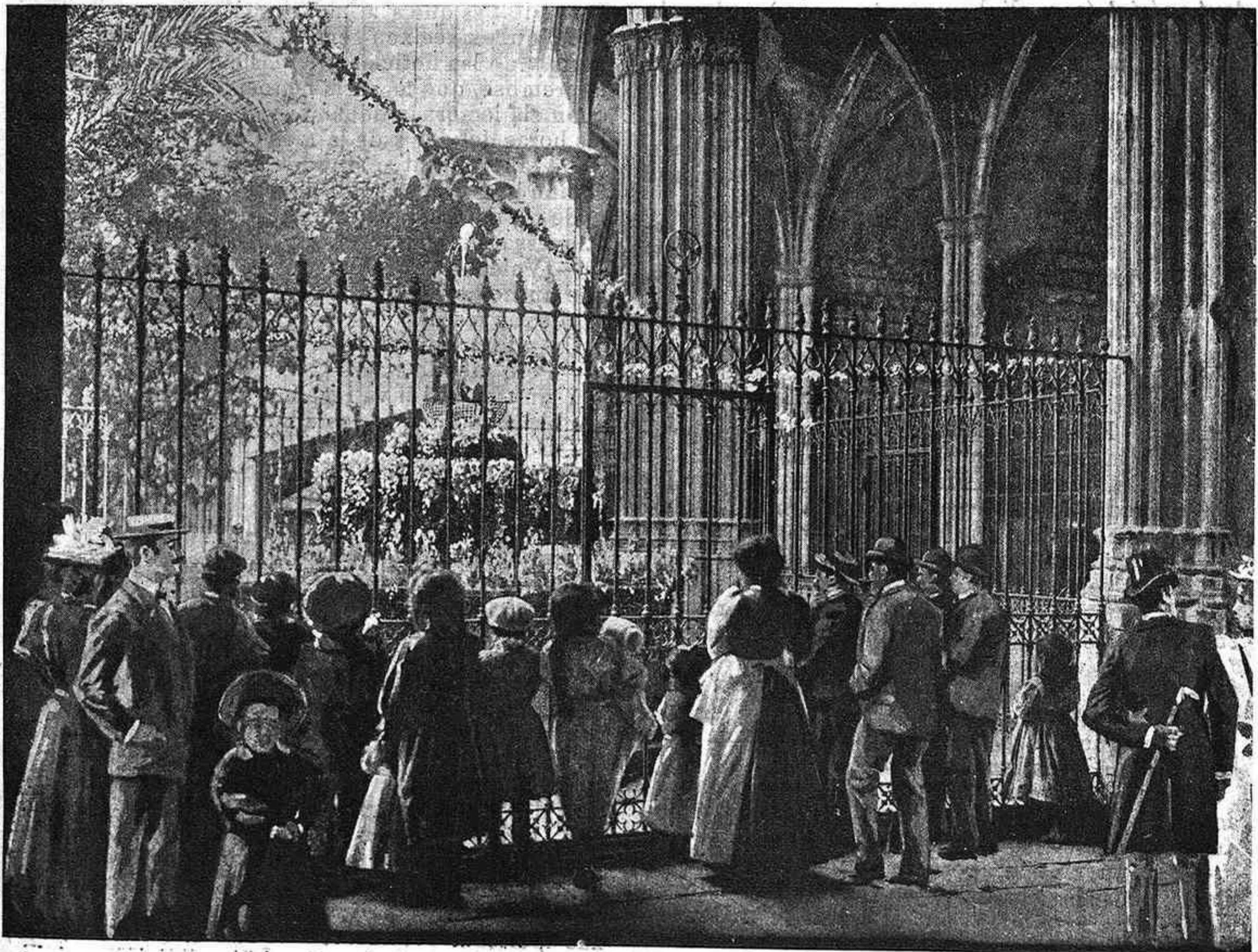
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

EN LA CATEDRAL



L' ou com balla.

CRONICA

Si la guerra no costés tants diners y tantas vidas, en certs moments hasta seria un espectacle molt distret, molt divertit... sobre tot en aquesta terra del General No-importa.

Tan lletja com es ab sos horrors y ab sas desgracias, ab sas maldats y ab sas violencias, y, no obstant tothom s'apassiona ab ella, inclús aquelles personas indiferents y apáticas á las quals en temps normals res las mou ni altera, deixant que la bola del mon rodi y tancant els ulls á aqueix moviment rotatori, al objecte de no marejarse.

En temps de guerra fins aquests tipos tan enso-pits se despertan, y á pesar de ser una especie de rius aixuts, sense caudal, se surten de mare, de tal manera que del matí al vespre no parlan mes que de batallas, d'esquadras, de moviments táctichs y de combinacions estratégicas, y del vespre al dematí, revolcantse pel llit, no fan altra cosa que somiar ab acorassats, creuhers, destructors y canoners y baterías, minas y torpedos. La xifradura de la guerra 'ls agafa de plé á plé.

Per augment de desditzas, se someten ab la major imprudencia al regimen telegráfic de la premsa rotativa impresionista, y agafan tal enfi de guatllas, que á molts d'ells casi no 'ls resta altre remey que anarse'n á pahirlas en la tranquilitat de la celda de un manicomi.

No hi vist fa temps al Doctor Giné y Partagás, y per lo tant no m'ha sigut possible interrogarlo sobre 'l particular; pero se'm figura que densá qu'estém en guerra ab los Estats Units ha de haver vist aumentada considerablement la seva clientela.

Ab lo qual se demostra baix un punt de vista *tout spécial* (com diuen els francesos), qu'en la guerra tots els espanyols, inclús els que no hi prenen una part directa y personal, s'hi *tiran de boig*.

Aquí tenen sino lo relatíu al viatge de la esquadra de 'n Cervera... l'esquadra fantasma, com han donat en anomenarla, á causa de sas misteriosas evolucions.

Contra 'ls que creuen de bona fé que desde Cabo Verde va dirigir-se al mar de las Antillas, y burlant la vigilancia dels numerosos barcos yankees destacats per cegarli 'l pas, va refugiarse á Santiago de Cuba; contra aquesta opinió que 'n diríam l'oficial y la mes lógica y verossimil, se'n formá fa temps un'altra donant per segur, seguríssim, que la tal esquadra va emprendre dissimuladament el rumbo de Filipinas, ab l'encárrech y la resolució de venjar la catástrofe de Cavite.

—Pero si quan va ocorre la catástrofe de Cavite, ja l'esquadra havia sarpat de Cabo Verde...—diuen els que creuen que s'troba á Cuba.

—Oh, pel camí devía enterarse'n prou—responen els que no volen admetre que hi siga.

—¿Y per quin conducto... á veure? ¿Li diria á n' en Cervera algun peix ó tal vegada alguna gavina?

—O algun colom missatjer.

—¿Coloms anant de terra als barcos que s'allunyan?...

—Y perque no? ¿Qué no sabs que quan una cosa convé 's fan verdaders miracles?

—Potser ben mirat tinguis rahó, perque anant aquí á Espanya totas las cosas al revés, també podrian anarhi 'ls coloms que portan partes.

—Bé... tú, riute'n; pero ja veurás com á l'hora menos pensada sabrem qu'en Cervera ha arribat á Manila y ha exterminat á n' el brétul de 'n Dewey.

—La cosa es ben clara—deyan altres.—Tant á Curaçao com á Jamaica, no hi ha tocat mes que un torpede: ¿ahónt son els altres barcos? ¿qui 'ls ha vistos? Desenganyevos, en Cervera 's dirigeix á Manila, doblant el cap de Bona Esperansa.

Tot de un plegat arriba la noticia del primer atach dels yankees á Santiago: oficialment se fá saber que 'l *Cristóbal Colón* adelantantse fins á la boca del Port ha fet cara al enemich.

—Be... sí...—replican sense aturrullarse 'ls que volen á tota costa que l'Esquadra s'encamini á Filipinas.—Quan el *Cristóbal Colón* qu'es lo creuher mes mal armat de l'Esquadra ha sortit á pará 'l cop, aixó prova que 'ls altres tres qu'están en millors condicions, no 's troban á Santiago, que de trobars'hi haurían sortit també á batre's ab els yankees. ¿Voléu encare que 's reveli de una manera més clara qu'están camí de Filipinas.

Dos días després, según atach. Los telegramas oficials parlan de tots els barcos: en Cervera desde Santiago envía un telegrama al govern donant compte del combat, y la reyna y 'ls ministres y las Cámaras trasmeten telegramas de contestació á n' en Cervera, felicitantlo.

—¿Qué tal?—diuen els que may han volgut admetre que l'esquadra haja anat á Filipinas.—¿Ahónt son els barcos de 'n Cervera? ¿Encare no 'us doneu per convensuts?

—Ara menos que may...—responen els altres—¿Qué no vevéu que aquests telegramas son fingits? Si s'han trasmés ha sigut sols al objecte de despistar als yankees. Ja veuréu com aquests á l'hora en que menos s'ho esperin se trobarán ab que 'n Cervera 'ls ha donat á Filipinas el gran disgust del sigle.

La tossuderia dels que aixís opinan no te igual. La veritat es que s'alimenta ab l'atractiu y la fascinació qu'exerceixen sempre tots els plans extraordinaris y ab las noticias y suposicions de una part de la premsa, que may els negocis li van mes bé, que quan els lectors la donan en somiar truytas á totas las horas del día y de la nit.

De tant en tant se diu que fulano ha apostat ab sutano una grossa suma sobre 'l particular. Se parla de un marqués y un fabricant de seus, que han atravessat cinquanta mil duros davant de notari....

—¿Volen—diuen els qu'están per Filipinas—que un home que fabrica tantas velas per fer llum, vagi á las foscas?

Un militar retirat deya en una tertulia:

—Pero ¿dónde estará Cervera?

Y un tranquil li va respondre:—Jo ho sé, y fins sembla mentida que vosté ho ignori.

—Dónde está?

—Pel camí de Lleyda: entre Sant Guim y Tárrega.

Rebo noticias de las golfas de la Casa Gran verdaderament conmovedoras.

En aquell local, inmens quarto de mals endressos, s'hi troban reunits un sens fi d'objectes y trastos de tota mena, qu'en los días de festa pública han fet lo seu paper pels carrers y plassas de Barcelona: banderas destenyidas, domassos rebregats, retratos de reys que han deixat de prestar servey y sobre 'ls quals la injuria dels temps hi ha anat acumulant un crostissám de pols.... Allí dormen, descansan y 's consumen totas las grandesas aparatosas dels días d'expansió y gatzara, de adornos y lluminarias. Reina al entorn un silenci sepulcral, sols interromput per la corredissa de un que altre ratolí y pel rosech dels corchs. Desde 'ls recons las aranyas instaladas en los cortinatjes sutils per ellas mateixas fabricats presideixen aquell misteriós refugi,

LO GEGANT DE LA DIPUTACIÓ



Cosechero, marqués y president.
 quan perora ¡dixós el qui no 'l sent!

dintre del qual no hi ressonan las petjadas humanes sino una vegada á l' any... pels encontorns de Corpus.

Perque allá, entre tantas cosas que no serveixen, s' hi troban els gegants de la Ciutat: l' Hereu y la Pubilla.

Ve 'l bon temps, l' estació dels días llarchs y esplendorosos, y es llavors quan els treuhen del armari ahont permaneixen desmuntats; los brassos solts, los caps pelats, sense perruca, sense barba 'l del gegant; com dos colossals testas de nina destinadas á ser lo juguet colectiu de la quitxalla de Barcelona.

Enguany han esperat en vá que 'ls anessin á treure y 'ls baixessin als pórtichs de la Casa gran, convertits en lo séu quarto de *toilette*. Ha passat Corpus y 'ls pobres gegants s' han quedat á las capsas... ó al armari.

Allá ella plora sense consol y ell renega com un carreter, malehint als yankees y á l' ánima que 'ls aguanta... encare que no son ells propiament els que 'n tenen la culpa, sino 'ls inglesos.

Els *inglesos* del Ajuntament, que haventlo obligat á fer economías, ha comensat pels gegants, perque 's digui que principia per las mes *grossas*.

Ab lo retrahiment forsós dels elevats personatjes s' ha vingut á interrompre una tradició antiquíssima, per lo qual plorarán llágrimas de dol el diari de 'n *Brusi* y *La Renaixensa*.

¡Quína festa de Corpus la d' enguany! ... ¡Quína desilució per la gent menuda que ab tanta ansietat espera cada any la sortida del Hereu y la Pubilla!...

Vels'hi aquí 'l *Corpus Christi* transformat en *Corpus tristi*.

P. DEL O.

UNA PAPALLONA

Tenías alas pintadas
 y volavas molt lleugera
 pel camp de las ilusions
 buscant verdor y tendresa.

La tendresa y la verdor
 eran ma estimació, nena:
 sens preveure un més enllá
 ne vivías satisfeta,
 y joyós jo de tenirte
 disfrutava ta puresa.

T' has transformat ¡quánt ho sento!

Ja no ets la papalloneta
 que ab las aletas pintadas,
 contenta de sa pobresa
 gosava olorant la flor
 de captivadora essencia.

• Tenías alas pintadas,
 ara las tens d' or y perlas;
 si antes et pesavan poch
 ara vas carregadeta;
 perlas y or y pretensions
 prompte 't tirarán per terra.

¡Oh! May més disfrutarás
 de la magestat excelsa
 que sentías quan volavas,
 ditxosa com serho esperas,
 pel camp de las ilusions
 buscant verdor y tendresa.

RAPEVÍ.

LO FÍ DEL MON

Com lo cólera, com la llagosta, com totas aquestas entretingudas calamitats que periódicament venen á véurens pera amenisar sens dupte nostra mo-

nótona existencia, aixís apareix de tant en tant sobre la superfície científica de la terra la agradable notícia de que 'l mon s' ha d' acabar lo dia tal ó qual.

Ja feya temps que no se 'n parlava. Y no faltavan esperits observadors que ho notavan ab certa extranyesa.

—Es sorprendent!—deyan alguns devegades:—no s' publica cap vaticini destructor, no surt cap nova teoria. ¿Será, potser, que aixó de la liquidació total del mon es un mito irrealizable, y que efectivament la terra está condemnada á existencia perpetua, com la deuda espanyola del 4 per cent?

Altres—jo entre ells—no 'n feyam cas d' aquest silenci.

—Al contrari—pensavam, y 'ls fets demostran que no anavam equivocats:—al contrari: aquesta quietut dels sabis precisament sembla indicar que ara están rumiant la mostra, y que 'l millor dia se 'ns despenjan ab una novíssima profecía d' aniquilament universal que 'ns deixarà blaus ó de qualsevol altre color antipátich.

Y aixís ha succehit.

Quan mes distrets ens trobavam, pensant ab en Sampson y discutint si l' esquadra es á Cuba ó á Filipinas ó á Viladecaballs, ¡cataplúm! surt el sabi de tanda, y sense paliatius ni atenuants de cap classe y enfosquant la veu pera produhir un efecte mes terrorífich, ens crida:

—¡Humanitat!... ¡Nulla est redemptio! Sé positivament que 'l mon s' ha d' acabar.

—¿N' está segur?—li preguntan varios.

—Seguríssim. Aquí porto la documentació, ab tots els càlculs y números, y una infinitat de datos demostratius.—

Per xó, á cada hù lo seu. Aquesta vegada, 'l sabi, que per cert es inglés y 's diu Thomson, ha donat á la profecía un aspecte de novetat, que sempre es d' agrahir.

Fins á la fetxa, 'ls heralds de la quiebra del mon no sabían sortir d' un círcul viciós que ja comensava á empiparnos.

Uns asseguravan que la temuda catástrofe ens havia de venir del xoch del nostre planeta ab una estrella ab quá.

Altres optavan per la combustió expontánea, sense mirar que aquí hi ha estanchs y altres establiments parecuts que no creman ni á tiros.

Aquests ens deyan que la terra s' convertiria en un inmens sorbete y tots ens quedariam glassats.

Aquells suposavan que tot aixó acabaria ab una inundació pitjor que la de Murcia y la de Consuegra, y contra la qual no hi valdrián suscripcions nacionals, ni carbassas ni salva-vidas.

Y parin de contar. Fora d' aquestas teorías, ningú sabia dirhi res mes. O l' estrella ab quá, ó l' incendi general, ó l' mantecado ó aygua per tots cantons.

Mister Thomson, posantse d' un salt á l' altura d' un sigle que incessantment demana novetat... y baratura, ha fet una profecía completament original, si bé en el fondo tan desastrosa com las dels seus antecessors en el ram de pronosticar desgracias.

Tractantse d' un sabi inglés, se 'n podia esperar qualsevol altre descubrimet deu mil vegadas mes trist.

Podia haver dit, per exemple, que 'l mon s' acabará, triturat per las bicicletas.

Podia haver averiguat que aixó ha de desapareixe baix el pes abrumador dels consums ó del pressupost del clero.

Podia ¡qué sé jo!... podia haver descubert que 'ls nort-americanos, després d' haverse menjat al resto del mon, se dedicarán á devorararse ells ab ells, fins arribar á la total extinció del género humá y del género yanki.

Y no obstant, el venerable Thomson se limita á tirarnos entre cap y coll la declaració següent:

—«El mon s' acabará per falta d' ayre.»—

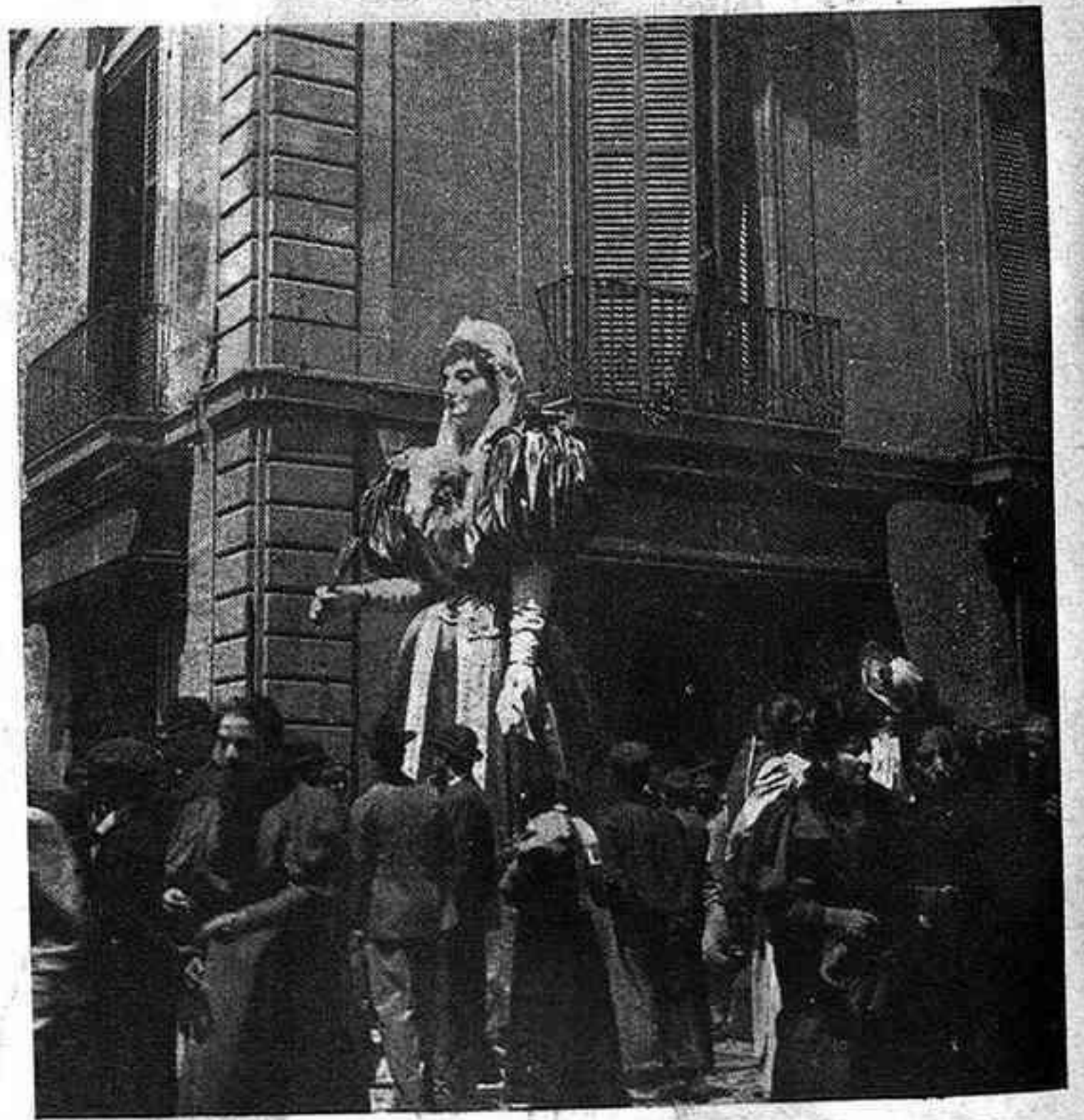
Ni mes ni menos. Hem de morir asfixiats, en la flor de la joventut, pesi als magnífichs aparatos d' inhalació artificial que avuy s' usan, y á las grans quantitats d' ayre qu' en apariencia tenim enmagatzemadas en l' atmósfera.

El bondadós sabi inglés tira 'ls seus càlculs y li

NOTAS DEL CORPUS



Lo gegant.



La Pubilla.

(Inst. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

surt un resultat tan rodó, que ni fet ab compás ó ab un got de vidre.

—L'ayre existent avuy día, lo *stock*, que diria un comerciant, ascendeix á... tal quantitat.

La producció diaria d'oxígeno, es tanta.

Lo consum es... tal y tal.

Per lo tant, com que l'època dels miracles ja ha passat y un dipòsit del qual se'n treu mes que no se'n hi posa forsosament ha d'agotarse, l'oxígeno de l'atmosfera terrestre un día s'acabarà y llavors, faltats de respiració é impossibilitats de fer venir ayre del extranger, torsarém unánimement el coll, y tots, homes, donas y regidors abandonarém la vida... ó la vida ens abandonarà á nosaltres sense com qui diu donárnosen compte ni tenir temps de fer testament.

Aixís, al menos, ho assegura 'l sabi inglés, que sembla ser persona de crèdit, y que per altra part assegura que la mort per asfíxia es una mort molt dolça y suau... y completament lliure de gastos.

—Pero bé—preguntará tal vegada un lector:—¿quín día ha de succehir aixó de faltarnos la respiració?

—D' aquí á *cinch cents anys*.

—¡Ah!... Respiro.

A. MAROH.

CAP GEPERUT SE VEU EL GEP

La Pepa vá comprarse un sach per dotze rals als encants, y sense emprobarse'l gayre se'l endugué embolicat ab un paper. Al sé á casa va torná emprobarse 'l sach y mirantlo ab molt cuidado compregué qu'era esguerrat. Torná furiosa á n' el puesto hont el sach mercadejá

y 'ls hi digué:—Sou uns trompas.

Aquest sach resulta un nyap.

Es un sach malfet del tot; esquitit y mal girbat.

—Mestressa, no us acostéu

més aquí á escandalisar—

digué el venedor—perque

cridaré á un municipal.

Y tinguéu cuidado sempre

que sachs anéu á comprar

de tocar atentament

vostre gep piramidal,

y demaná un sach que formi

cucurulla per detrás.

El sach que per vos estigui

ben fet y ben adequat,

totas las personas *planas*

esguerrat lo trobarán.

De manera que, mestressa,

no es pas esguerrat el sach,

vos si que sou esguerrada

de l'espina... y del cap.

Tipos així n' hi ha moltíssims

en el trasbals mundanal

que prenent ser modelos

portan uns geps colossals.

EMILIO SUNYÉ

¡DONAS!

*Qui s'espera...
devegadas se distreu*

Diumenje passat al matí, m'estava en lo carrer del Bisbe recolzat en lo dintell de la porta de una escala esperant... (lo que no venia), quan en lo mateix instant que davan deu batalladas á la Catedral, vaig sentir á frech d'orella aquestas exclamacions:

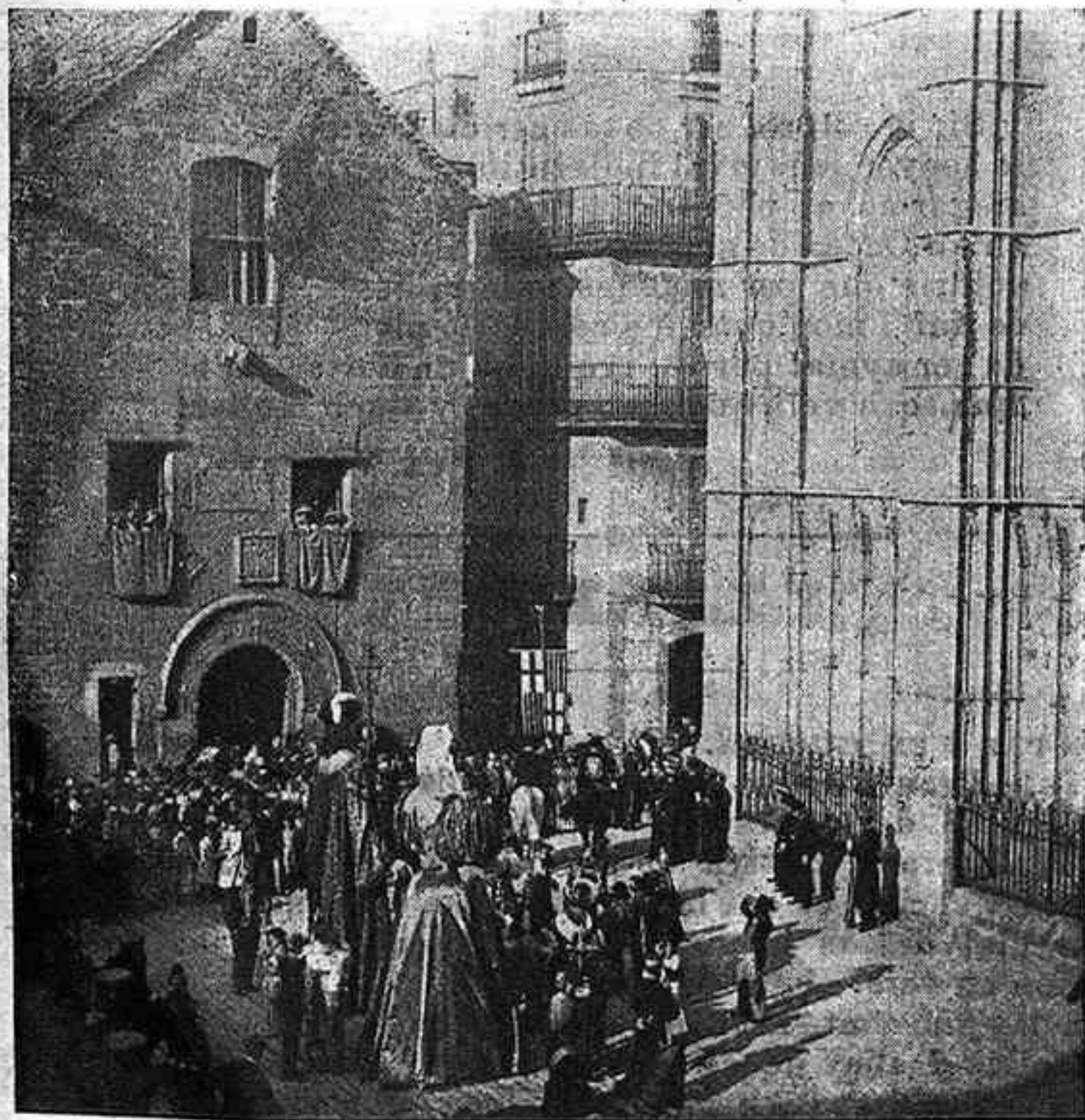
—Adeu Tuyas.

—Estigui boneta Sra. Mónica, no'm torbi que vaig molt depressa.

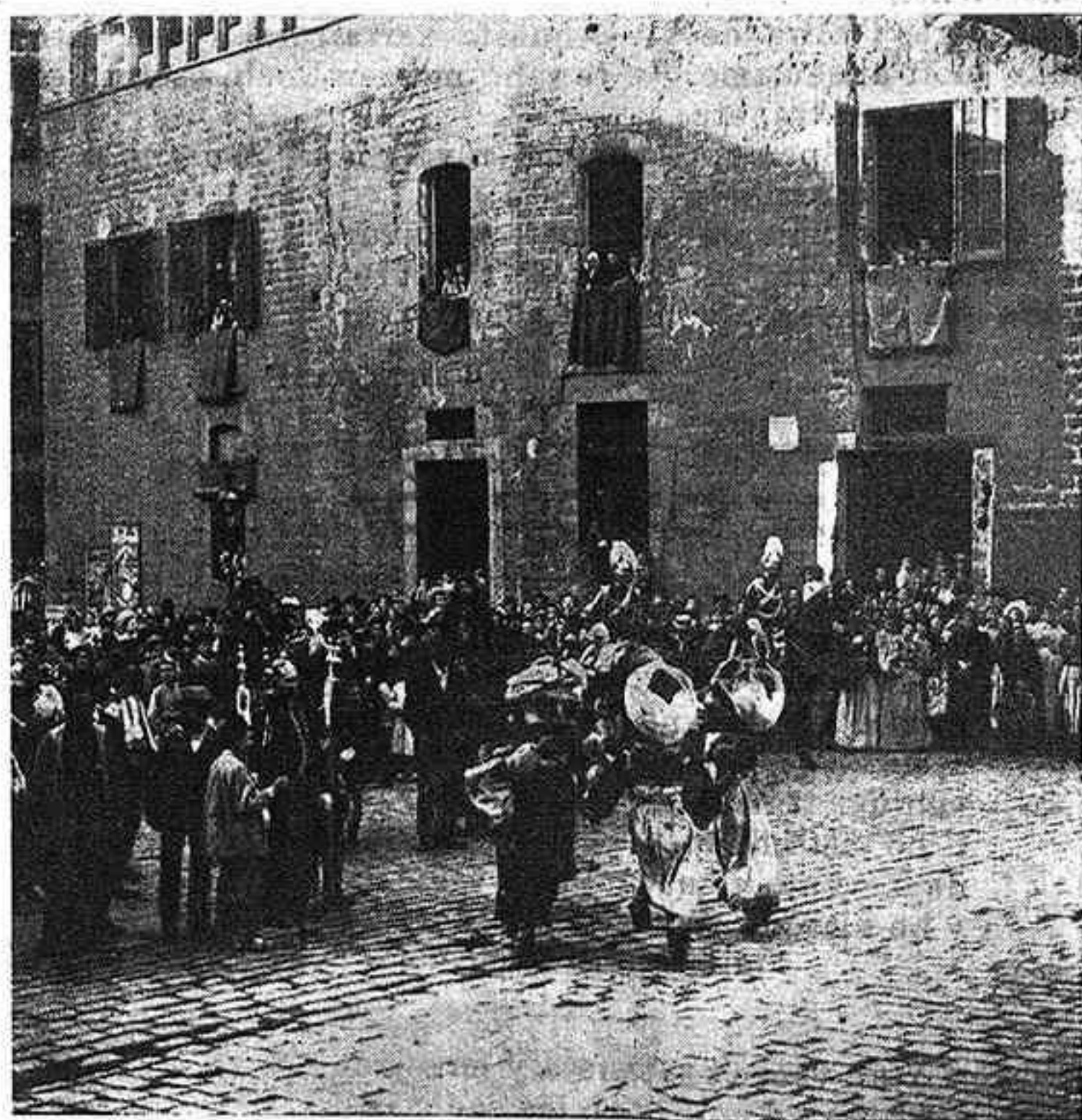
—Escolti, dona de Deu, escolti.

Al girarme, vaig veure duas donas, de una de las quals, la Tuyas sens dupte, no podia distingir bé la fesomia, per

NOTAS DEL CORPUS



Davant de la Catedral.



Los nanos

(Inst. RUS, colabrador artista ich de La ESQUELLA)

estar casi d'esquena; l'altra era realment un tipo, de aquells que vistos un cop, difícilment s'olvidan; y sino judiquin vostés mateixos.

Figúrinse una cara de lluna al plé, ab un nas vermell, y una berruga estil ciceroniá; ulls com agullas de picar, boca grossa y unas quantas dents escampadas per dintre, galtas penjant, gros sota barba, coll curt, y 'l resto del cos enorme y ab andansas d'ánech; una mala mantellina, un trajo de color d'ala de mosca, en una ma la cadireta y 'ls rosaris á l'altra, y tindrán exacte 'l tipo de la respectable Sra. Mónica, la qual ab una veu que hauria envejat un xantre continuá:

—Dona, dona, ahónt va tan depressa? Sab qu' es un gust poderla veure després de tant temps?

—Y á vosté també, senyora Mónica, pero 'l temps no hi pot res ab V., la veig tan fresca com sempre y ab las mateixas aficions.

—Sí, filla, sí, per guanyar la gloria del cel, es precis estar sempre en gracia de Deu nostre Senyor, y ab los temps *dasmoralisats* que correm y ab aquestos diariots que 'ns insultan, (segons diu mossen Roch) tenim de pregar per ells y per nosaltres. Ja ho diu ell, *¡ó témporas! ó moras!* encare que no sé bé quina *ralació* deuen tenir las témporas, ab las donotas moras.

—¡Ja te rahó!, no tothom es com vosté.

—Y que ha de ser, santa cristiana! Mes bé aniriam. Y bé, bé, diguim, parlant de tot, encare continua ab los mateixos amos?

—Ah, jo, sí senyora, y creguim que seria del tot felissa, si no fos lo malehit *pahidor*, que 'l tinch un xich delicat, perque, quan una no ha nascut per servir, y té de menjar lo que 'ls altres deixan, francament, aixó sols fa regirá 'ls budells á qualsevol; pero no 's creguí, per xó no 'm cambiaria ab cap dels meus amos. Miri, ara mateix corro á buscá 'l metje pel Sr., que ha tingut un atach. No n' hi ha cap de bó; tots tenen *cajeca*, crech que volen dir migranya, per que parlan com los *malitars*; d' *esto* no quiero, d' *esto tampoco*; res, uns miquetas que junts no fan una tersa. A la mare del Sr. la *perdiu* diuhen que se l' hi fa trossos; la senyora pateix de la *melsa*; en fi, Sra. Mónica, sento unas cosas que fan posar pell de gallina, y no es perque siga tafanera, ja ho sab; pero quan una s' interessa per una *presona*, l' hi agrada *sebre* com se troba, veliaquí.

La conversa continuá encare molt animada, quan varen tocar las dotze á la Catedral.

—Verge Soberana, digué la Sra. Mónica, tot senyantse, avuy si que no puch oir missa: res, passaré rosari doble. Vagi en nom de Deu Tuyas, que s' hi conservi.

—Passiho bé, respongué precipitadament la Tuyas. Deu meu, lo Sr. ja pot ser mort: y afegí ab veu baixa tot anant-se:—Senyor, aquestas *beyatas* com no tenen res que fer, entretenen á tothom.

Mentres l'altra deya:—Aquesta xarraiota, 'l deu estimar molt al seu amo. Ja te rahó mossen Roch, estém perduts; Pare nostre, etc.

Cansat d' esperar, també me 'n vaig anar pensant lo bé que havian complert totas dos.

¡Oh donas! Sempre la llengua us perdrá.

Per mí sols van desfer un refrá, pues es la primera vegada que esperant no m' hi desesperat.

CIUTADÁ PAÇO.

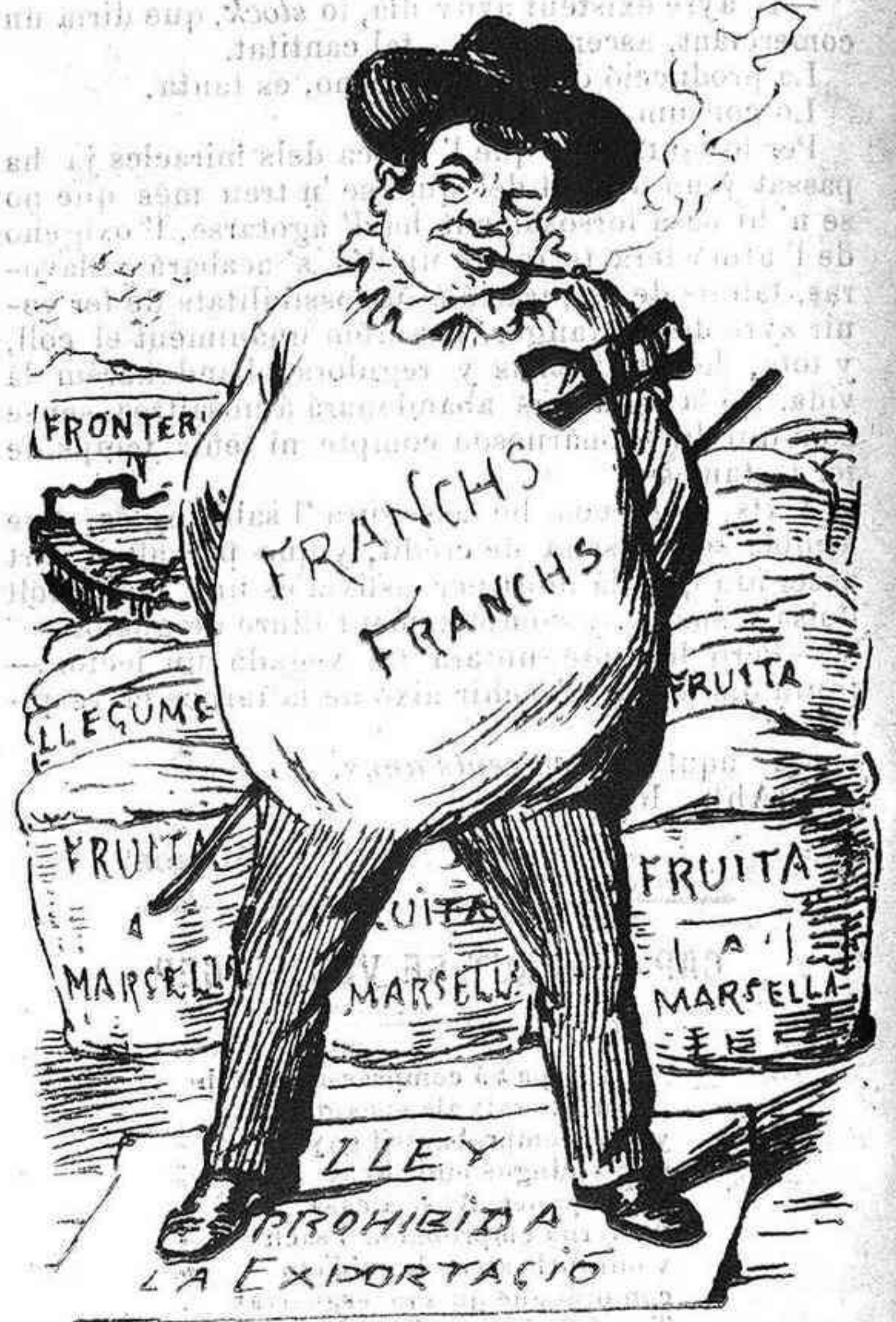
L' OBSTACLE

SOBRE UN PENSAMENT DE RICARDO CAFFARELLI

T' he vist mil voltas derrotant bellesa
crusar per davant meu esbalordintme;
t' he vist mil voltas adorada deesa
subjugantme lo cor y possehintme;
t' he vist mil voltas governant un cúmulo
de fervents y encegats adoradors,
y he vist per tú enterrats dins tétlich túmul
mils de milers de cors.

Y al veure't satisfeta y envejada;
al veure't dominar ab las cadenas
de ta bellesa al paradís robada
los esbatechs dels cors que tú envenenas,
he somiat possehirte y adorarte
m' he tornat foll aymente idealment,

GALERÍA DE PATRIOTAS



—¿Que la gent no te vianda?
No importa: 'l gran qué es fer *galls*.

y al fons del cor s' ha encés al contemplarte
incendi violent.

Sí, jo voldria ser de tas caricias
lo senyor sens rival indiscutible,
ofegarme, ab neoróticas delicias
en un Ocea de goig indescriptible;
voldria que per mí 's fes lo miracle
de finí 'l mon quan me cansés lo pler
de ser aymat per tú; pro hi ha un obstacle:
¡que soch vell, que soch pobre, y tinch muller!

J. BUÉ VENTURA.

LLIBRES

EN PAZ Y EN GUERRA.—*Poesias* por FRANCISCO GRAS Y ELÍAS.—Prou conegut es en los círculs literaris barcelonins lo nom del poeta Gras y Elías, qui en sos diversos traballs literaris cultiva ab preferencia la llengua castellana. La veritat es que la sent molt, enmotllanthi la índole especial de sas inspiracions y principalment las que compón en vers.

En las que conté l' últim tomet que ha donat á la estampa, molts d' ellas de circunstancias, s' hi destacan la tersura y la facilitat d' expressió, además de certa influencia garbosa que las fá molt agradables. Per tal motiu totas se llegeixen ab gust y 's recomanan á l' atenció de tots los amants de l' eterna poesia, purgada d' exageracions y exempta de certas modas pasatjeras, ab las quals molts

GALERIA DE PATRIOTAS



—Si 'ls falt a teca... que 's morin
ó que menjin encenalls.

vegadas s'hi disfrassa l'impotencia dels que pretenen
passar plassa de poetes sense serho.

||QUI SAB...?—Drama íntim en dos actes, original de
Katúfol.—No descobriré cap secret, revelant que 'l pseu-
dònim de *Katúfol* amaga 'l nom de un celebrat artista, que
en aquests últims temps ha sorprés a molts de sos infinits
amichs y coneguts, revelantse verdader autor dramàtic.

L'obra que tenim a la vista, sens ser en rigor una para-
dia, resulta una guassa modernista de molt bon gènere.

La bròma s'insinua ja en lo ben escrit prólech que pre-
cedeix al drama. Sense apelar a las exageracions, ni a las
espatotxadas, traduheix l'indicat prólech un estat d'áni-
ma que fá riure per oferir un gran buyt plé de cómica se-
rietat.—Aixís es també 'l drama. Solemne, insinuant, im-
pregnat de misteri, expressant continuament las cosas més
trivials y més vulgars en una forma molt senzilla, pero
dintre de sa mateixa senzillés revestida de las més extra-
ordinarias apariencias.

De tot se treu un gran partit... especialment de las pau-
sas. Fins se 'n treu de l'entrada en escena de un borinot y
hasta de una bolva.

Crech jo que representat lo drama íntim ||*Qui sab...?* a
mitja llum y per actors que parlessin a mitja veu y que
cuidessin sobre tot de donar certa importancia a tot lo que
diguessin, no deixaria de produhir lo mateix efecte que ha
causat algun drama íntim de aquests últims temps.

L'obra, de totas maneres, proba qu'en *Katúfol*, quan se
tracta de fer bròma, es en la cinia del mon de las lletres
catúfol dels que puján plens, y no dels que baixan buits.

ALTRAS PRODUCCIONS REBUDAS:

*Orígenes y bases científicas en que se apoya la profesión
farmacéutica en el momento histórico actual.*—Es un folle-

to plé de interés degut a la ploma del ilustrat Doctor
D. Ramón Codina y Langlin.

El legado de Teresa.—Comedia en dos actos, origi-
nal y en verso de D. Juan Perelló y Ortega, estrenada en
lo Teatro Calvo y Vico (avuy Granvia) en lo mes de Abril
del any 90.

RATA SABIA.



LIRICH

La corte de Napoleón es una traducció de l'obra de Sar-
dou *Madame Sans-Gêne*, que sigué estrenada a Paris ab éxit
verdader. Comedia de gènere, te no obstant, especialment
en lo prólech y en l'últim acte, certas tendencias melo-
dramáticas, com si l'autor s'hagués proposat ferla agra-
dable a tots los gustos, prestantli una animació y un inté-
rés dramàtic superiors als que haurían resultat de la sen-
zilla presentació dels tipos y de la pintura de alguns qua-
dros d'època, mes ó menos acomodats a las exigencias
escénicas. Una vegada mes ha demostrat Sardou la séva
habilitat insuperable en tramari y desarollar un argument,
preparar efectes, disposar en cada un dels actes escenas
culminants verdaderament sugestivas, y animar l'acció ab
diàlechs fácils, vius y exhuberants en aquellas frasses ben
trobadas, que 'l públich escolta sempre ab verdadera de-
licia.

Tota l'obra gira alrededor de Catarina la planxadora,
que casantse ab un soldat arriba a gran duquesa y maris-
cala gracias a las fortunas de la guerra. Personatge simpá-
tic, qu'en l'explendor de sa elevada posició conserva la
ingenuitat de dona del poble, constituheix un d'aquells
tipos escénics que sempre alcanarán un éxit. Es imposi-
ble que 'l públich deixi de identificarse ab los séus fets y
ab lo seu llenguatge, al véurela tan franca, dotada de un
talent tan clar y de uns sentiments tan purs. La Sra. Tu-
bau la personifica de una manera admirable.

Los demés tipos que 's mouhen al seu alrededor oferei-
xen també un relleu extraordinari, lo mateix l'emperador
Napoleón, que sas germanas, tant lo comte de Neipperg,
com lo polissón Fouché, donant lloch a la combinació de un
sens fi d'escenas dotadas de una gran amenitat. Lo públich
las saboreja ab verdadera delicia.

Contribuheixen molt al bon efecte de l'obra tant l'acert
de la representació, com la brillant manera ab que ha si-
gut vestida y decorada. Tots los trajos son rics, explén-
dits y propis de l'època, combinantse ab freqüencia sobre
l'escenari magnífichs quadros de una brillantés extraordi-
naria.

En resúm *La corte de Napoleón* ha tingut un éxit franch,
y es de creure que Barcelona entera anirá passant pel Tea-
tro Lirich al objecte de saborejar un espectacle escénic
per tots conceptes interessant y agradable.

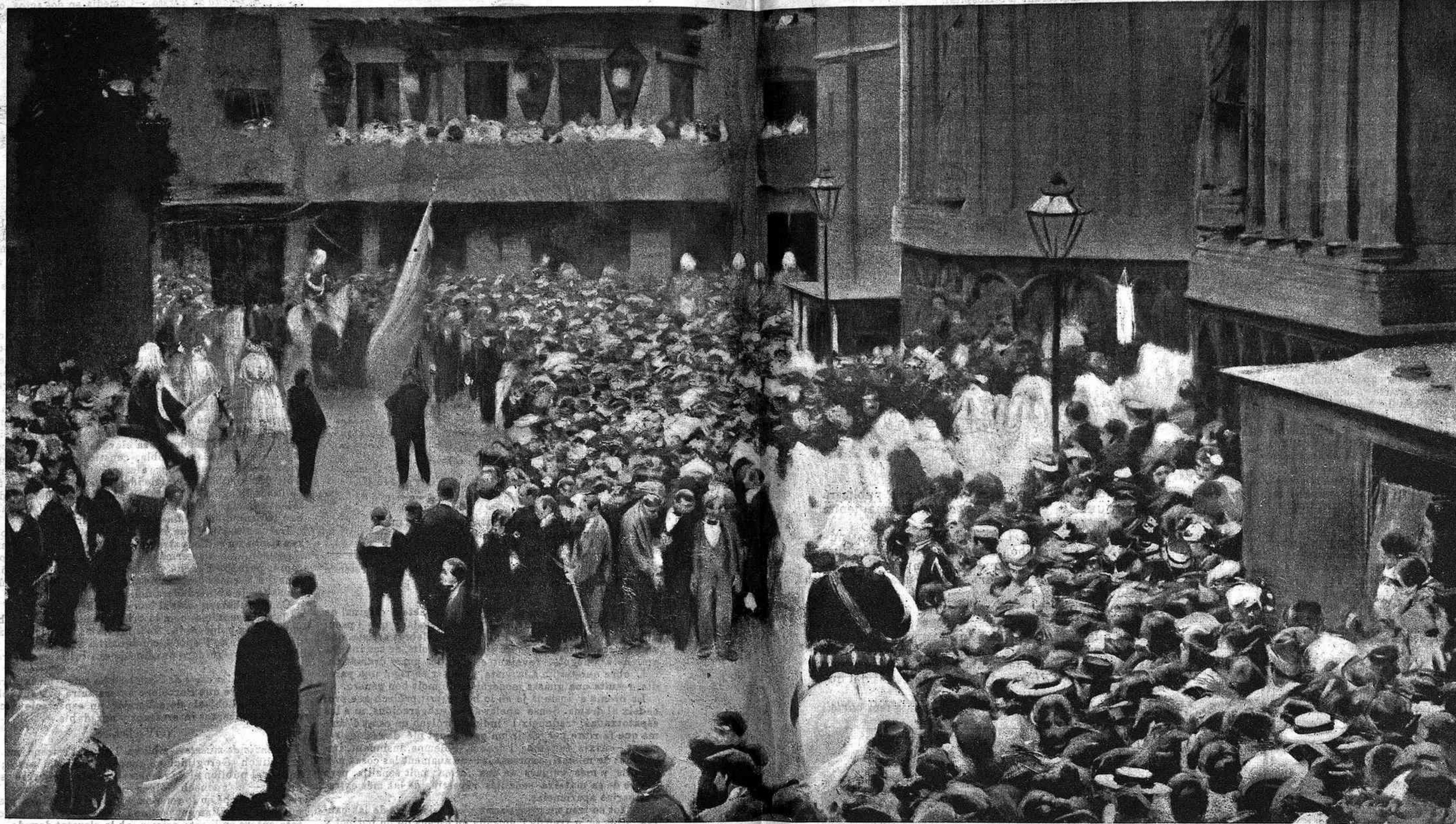
NOVEDATS

Silencio de muerte semblava 'l día del estreno un doble
geroglífich. Geroglífich en quant al nom del autor; pero
aquest el públich el va resoldre desde las primeras escenas
dihent:—Ja 't conech Gálvez que 't dius Echegaray. Y ge-
roglífich també en lo referent a l'acció del drama, plena de
misteris, senzillament porque l'acció que deuria exposarse
tota entera en l'acte primer ab la claretat deguda, 's va
donant de mica en mica, en lo decurs de l'obra, de tal ma-
nera que fins a l'última escena del acte tercer no sabém
qu'es lo que vá fer la protagonista quan va salvar l'honra
de la séva mare a expensas de la séva.

Adoleix, donchs, el drama, de una subversió premedita-
da en los elements que constituheixen lo seu argument.
Veritat es que aquest, cas de desarrollarse ab alguna lógi-
ca, difícilment s'aguantaria.

Perque sols en la fantasia del Sr. Echegaray, tan renyi-
da per sistema ab lo sentit real dels sentiments humans y
de las cosas del mon, pot engendrars'hi aquell conjunt de
convencionalismes que no resisteixen el mes petit aná-
lisis. Ni ell mateix explica com una noya pura se pogué
substituhir a la seva mare en una cita amorosa que la com-

CORPUS (Del llorejat pintor catalá RAMÓN CASAS.)



(Quadro que figura en la actual Expositió de Bellas Arts.)

Sortida de la professó de la iglesia de Santa Maria

prometia quan lo marit irritat aná á sorpendrela. Si la noya tingué temps per posarse en lloch d'ella, senyal que n' tingué també par avisarla, á fi de que la culpable pogués posarse á salvo: ¿á qué donchs responia 'l seu sacrifici tan bárbaro com inútil?

Tampoch es explicable que cambiés lo seu nom per el de una seva cosina de una mateixa edat, sense que 'ls amichs

de la familia, ben enterats del escándol, s'adonguessin de aquest cambi.

Ah concessions de aquest calibre, res mes fácil que combinar un' acció dramática, y presentar efectes, pero com la base d'ells careix de solidés, resulta que á lo millor se desploman.

Silencio de muerte sigué interpretat ab molt carinyo, tant

per la Sra. Guerrero, com per son marit lo Sr. Diaz de Mendoza. Un y altre reculliren abundants aplausos. Desgraciadament l' obra es tan defectuosa y 'l públich en materias de veritat escénica comensa á veurehi tan clar, que ab tot y haverse'n donat las primicias á Barcelona, no s'ha pogut aguantar en lo cartell mes enllá de dos ó tres dias.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Al *Circo Equestre* han tingut efecte alguns debuts de artistas que sense oferir grans novedats, contribuïhen á amenisar las funcions. Entre ells s'hi contan els clowns Brossa y Pollastrini.

* Al Teatro *Gran-via* s'ha posat en escena la vella

sarsuela *Un tesoro escondido*, lletra de 'n Ventura de la Vega y música de 'n Barbieri. Es una producció aquesta que á pesar de la llarga fetxa que conta, encare avuy agrada molt. No son pochs els espectadors que la prenen per una obra nova. Lo tenor Cassanyas lluheix en ella la seva veu.

* * La Geraldine es lo centre de atracció del Teatro *Nou Retiro*. A sos diversos exercicis hi ha afegit las ondulacions de una garbosa dansa serpentina.

* * Lo *Jardi espanyol* s' obrirà 'l 18 del actual ab una companyia de sarsuela á càrrech de l' empresa Berges, y al *Eldorado* l mestre Nicolau hi donará quatre de sos grans concerts los días 12, 16, 19 y 21 del corrent mes.

N. N. N.

A UNA ARTISTA DE CAFE

Ab un cinisme que assombra
y ab desfatzatés may vista
ostentas lo nom d' artista
davant de un públich grosser,
que sense sabé 'l que 's pesca
t' aplaudeix ab entussiasme
y 's mofa y riu ab sarcasme
del artista verdader.

Cantant coplas picarescas
que 'ls llibertins aplaudeixen,
coplas, qu' en tuf converteixen
del Art lo suau perfúm,
tu has pogut lográ en pochs días,
sense fer cap maravella,
convertirte en una estrella
que en lloch de llum.... dona fum.

Si no tens veu ¿per qué cantas?
¡Mes ja ho veig! tú consideras
que has de suplí ab las caderas
tot lo que de veu no tens;
per xó quan surts á la escena,
si bé ab lo cant t' entrebancas,
fas en cambi anar las ancas
ab moviments indecents

Aquells gestos pornogrífichs,
las paraulas escabrosas,
las contorsions asquerosas
ab que acompayas lo cant,
y que 's fan gran á la vista
dels necis que t' aplaudeixen
poch á poch te converteixen,
en un trasto repugnànt.

¡Veurás, seguint d' aquest modo
quín porvenir se t' espera!
tú desitjas fer carrera;
pro haig de dirte ab tó formal
que la carrera que buscas

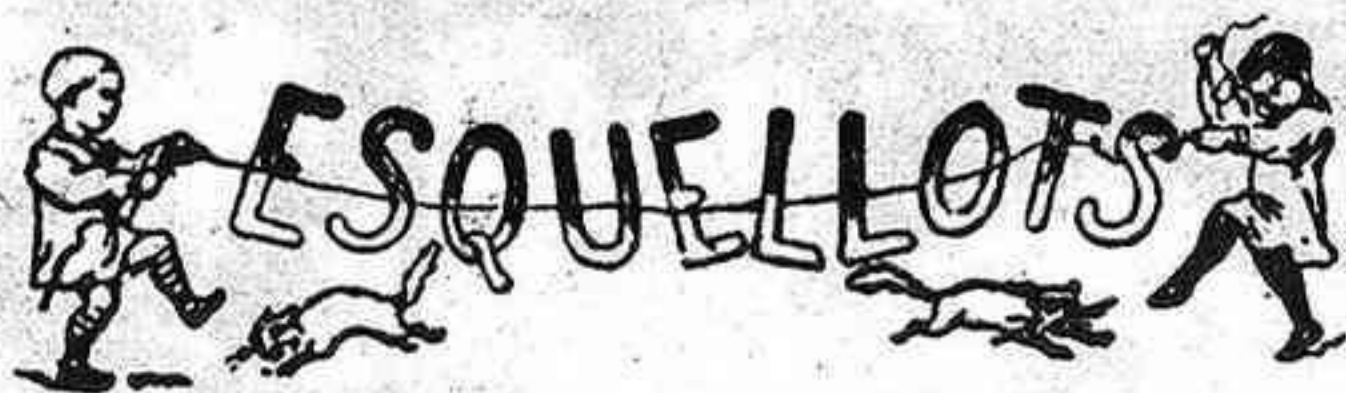
temps ha que vas comensarla
y potsé haurás d' acabarla
ingressant á l' Hospital.

Se que 'l cant es una excusa
que per exhibirte empleas;
se que las tevas ideas
tenen un fi molt distint;
si no tenint gens de gracia
als brassos del cant t' entregas,
es per veure si arplegas
quí 't dongui.... per 'nar vivint.

Ab tos fets escandalosos
las taulas prostituheixes
y la escena converteixes
en un lloch de corrupció;
del Art verdader te 'n burlas,
puig tenint lo nom d' artista
tan sols fe alguna conquesta
es la teva pretensió.

No fassis del Art escarni
y, fent cas de mas paraulas,
no surtis més á las taulas
'hont carrera pensas fer.
Deixa per sempre l' escena
'hont tants cops l' Art s' adultera
y pensá que la carrera....
també pots ferla al carrer.

C. BAS TIANA.



Paraula es paranla.
Divendres que vé, encare que plogui, publicarà
LA ESQUELLA 'l número modernista que tenim
anunciat.

¿En qué consistirà 'l modernisme d' aquest nú-
mero? No podém dirho, tant per no tréurels lo gust
de la sorpresa, com perque en assumptos d' aquest
género el secret del *sumari* es casi una necessitat
absoluta.

Lo que sí podém anticiparlos, es que 'l número
próxim anirà cuydadosament plegat; que 'l paper,
encare que d' estrassa, será infinitament millor que
'l de paperinas, y que á pesar dels «quantiosos gas-
tos que aquest acte de rumbo representa,» lo preu
queda fixat en 9 diners, ó siga, dit en catalá del que
ará 's parla, 10 céntims rodons.

També devém comunicarlos que hasta fem *cartell*

LOS QUE MÉS HO HAN SENTIT



—Ens han quitat els gegants!
¡tant y tant que hi disfrutavam!

LA HUELGA DELS GEGANTS

anunciador; un cartell modernista a tota màquina, que si per sí sol no ho diu tot, poch se n'hi faltará.

Y prou indiscrecions. Si la cosa 'ns surt un *poquito desigual*, prometém no tornarhi més; pero si 'ns surt bé... tampoch. Aquests despilfarros sòls poden ferse una vegada a la vida.

El govern ha hagut de prohibir l'exportació de la plata, al veure que, formant grans partidas, havia comensat ja a emigrar d'Espanya.

Res: ganas de anarse'n a passeig y de fèrnos'hi anar a nosaltres.

L'emigració de la plata espanyola 's dirigia al Africa. A Alger y al Marroch trobava facilitats pera ser cambiada en franchs en condi-

cions ventatjosíssimas, y 'ls que s' havian prés aquest negoci pel seu compte s' atipavan de guanyar diners, a expensas dels espanyols, que anant las cosas per aquest camí corriam perill de quedarnos dintre poch *sin blanca*, com diuhen els castellans.

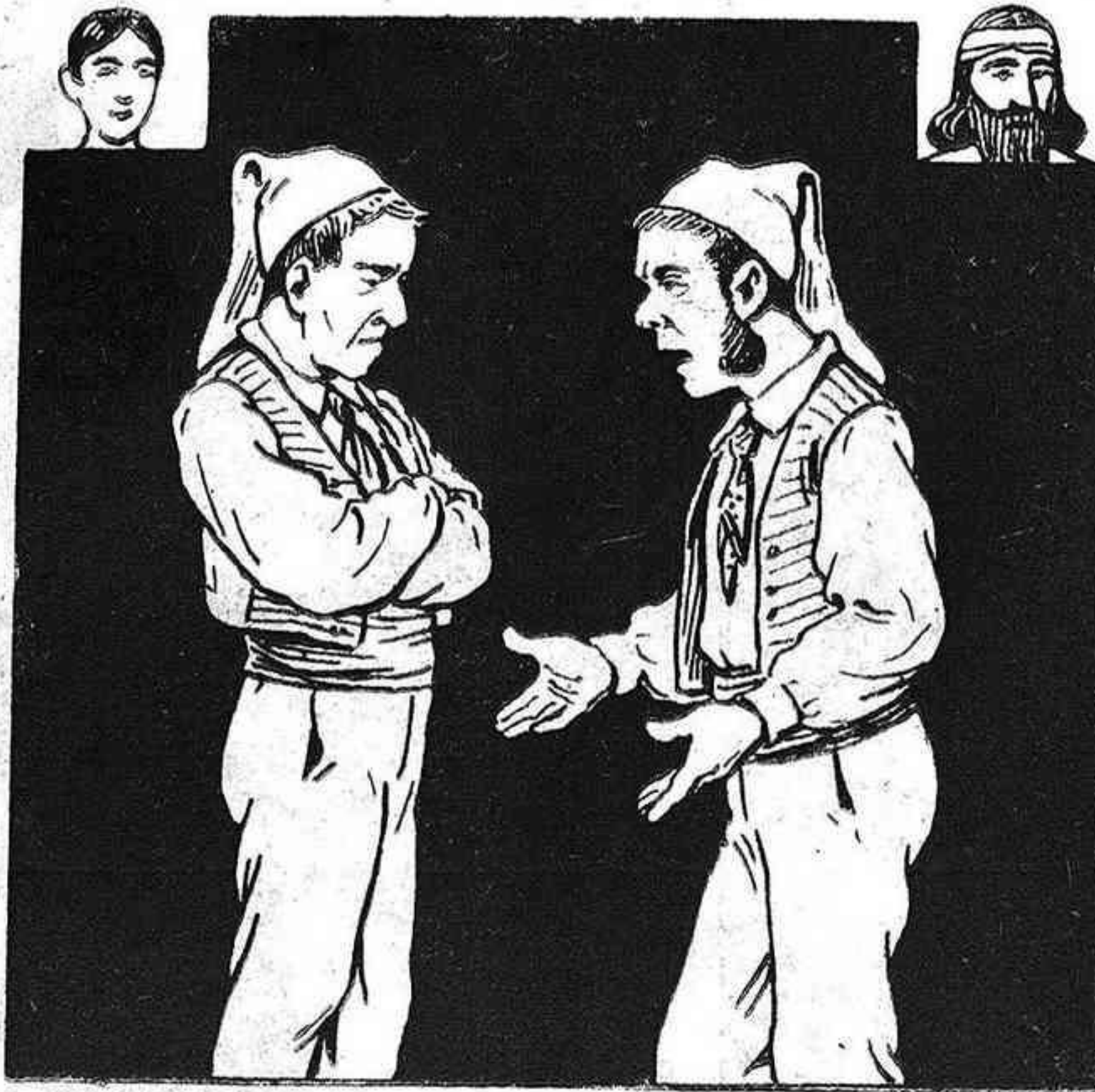
Lo qual hauria acabat d' *ennegrir* el porvenir de la nació que ja es massa *fosch*.

Ara es quan s' explica 'l perque de aquellas grans quas del Banch, que 's perdían, aquellas quas tan llargas que arribavan desde Espanya al Africa.

Ab la prohibició de l' exportació de la plata, 'l govern las ha talladas. Ja era hora.

En un dels últims concursos efectuats en l' Exposició agrícola hi figuravan diverses instalacions de gats y conills.

No sembla sino que haja presidit a la reunió de



—Ja ho veus, Tófol no hi han gegants! ens quedem sense feyna!...

—Escolta... ¿y si fessim ballar l' Alcalde?

aquestas dos menas de bestia una idea molt trascendental baix lo punt de vista culinari.

Lo lema del concurs podria resumirse ab lo següent aforisme, degut a un Beco molt amich meu:

«Per fer un bon es-
[tufat,
igual te conill que
[gat.»

¡Pobre Mariezcurrenal!...

Era un excelent amich. Bó com el pá, simpátich com l' alegría comunicativa, mes cuydadós de disfrutar de l' agradable vida de relació ab literats y artistas, que d'enriqueirse y fer una fortuna, com hauria pogut molt bé dat qu' ell sigué 'l primer que introduhí a Espanya l' art del fotograbat...

Però en tot pensava, menos en aprofitarse de las ventatjas de un monopoli qu' exercí durant molt temps, per ser l' únich grabador qu' en aquest género hi havia a Barcelona.

Quan penso ab ell, recordo las agradables horas que haviam passat en las tertulias que 's forman sempre en totas las redaccions de periódich. ¡Y qué bé s' hi trobava, y ab quin gust escoltavan la seva conversa, casi sempre jovial y animada, abundant en acudits y anécdotas, moltas de las quals li havian passat a n' ell mateix!

Com a fotógrafo que havia sigut ne tenia un abundant repertori.

Lo pagés aquell que demanava que li fessin un busto, pero que se li vegessin las espardenyas, lo soldat que havent demanat que 'l retratessin de perfil

LOS QUE MÉS HO HAN SENTIT



—Y nosaltres que hi gosavam casi tant com els infants!

moline

FESTAS ALEGRES (per V. BUIL.)



La Rambla, durant el pas de la professó.

després no volia 'l retrato porque no se li veyá mes que una orella; y altres y altres pel mateix estil eran tipos que havían passat pel seu taller.

Un dia va destapar l' objectiu al crit de «quiet», y 's va girar d' espatllas per no distreure al subjecte que 's retratava. Passats los segons qu' eran necessaris per obtenir lo clixé, quan se girá de nou pera tapar, se trobá ab que l' individu que s' havia anat acostant de puntetas, mirava pel cristall al interior de la cámara obscura com si l' aparato sigüés un *tutilimundi*.

Durant la República desempeñá 'l càrrech de arcalde de barri.

Ab motu dels aconteixements del tres de janer, va haverhi cambi de ajuntament, y sense donarli temps per dimitir, el sereno s' enfilá al terratahont tenia la galeria fotogràfica, pitjá la porta qu' estava sempre oberta, y per tot saludo li digué:

—Ep, minyó: vinch á recullir la vara.

Lluny d' enfadarse per aquesta falta de respecte y cortesia, en Mariezcurrena s' hi va fer un tip de riure, y ho contava á tothom, porque lo cert es que va ferli molta gracia.

Anys enrredera 's feu un padró general en quals fulles hi havia una casilla que cada interessat havia de omplir expressant la religió que professava. La casilla aquesta venia immediatament després de la corresponent al ofici.

En Mariezcurrena va omplir las dos en la següent forma:

Oficio: Fotógrafo.—*Religión:* Sabeista.

Sabut es que 'ls sabeistas adoran al Sol. ¿A' qui

millor que al astre de la llum pot adorar un industrial que 's guanya la vida fent fotografias?

¡Pobre Mariezcurrena!... Victima de una prolongada afecció hepática, sofrí moltíssim, havent perdut en sos últims temps aquell bon humor, aquella alegría, aquella animació, aquella jovialitat sempre de bon género qu' eran los distintius del seu carácter.

Dimars á la tarde un bon número dels seus amichs tinguerem lo sentiment de acompanyarlo á l' última morada. Rebi la seva apreciable família l' íntima expressió de nostre mes sentit condol.

¡Quinas cosas se veuhen en aquest mon!

Consigna un periódich sitjetá, que en lo terme de Sant Sadurní de Noya ha tornat á rajar un manantial de aygua calenta conegut per *Font-Santa* que feya uns cinquanta anys qu' estava aixut.

¿Y no saben porque va estroncarse? La tradició ho conta: per haverhi anat á banyar en aquella fetxa un burro carregat de lepra. Curat el burro la font no va donar una gota d' aygua mes. ¡Y després dirán que las fonts de aygua mineral no tenen punts!...

Ja cal qu' en lo successiu se prenguin precaucions per evitar que torni á repetir-se un succés tan extraordinari com desagradable. Res de burros.

Lo millor será que á la *Font-Santa* no 's permeti que s' hi banyin sino 'ls sabis, com per exemple: en Pou y Ordinas, en Trías, en Delfín Donadiu y altres eminencias de la Universitat. Y aixís lluny d' estroncarse potser encare aumenti 'l seu caudal.

El *Diluvi* ataca reiteradament al inglés del tran-

LOS MESOS (per M. MOLINÉ.)



Pel Juny la fals al puny.

via, ab motiu d' establir la tracció elèctrica per medi de cable aèreo, que realment, segons notícies, es un sistema molt econòmic per las empreses, pero molt dolent per la ciutat y fins perillós pel públich.

Però ¿cóm s' explica que 'l famós *Diluvi* no s' haja recordat fins ara de formular los seus atacs?

Podia ferho anys enrera quan l' anglés va convidarlo á visitar algunas ciutats d' Europa al objecte de que pogués ferse càrrech de la manera de funcionar de aquesta mena de tranvías. De retorn de aquell viatge, lo seu redactor que havia sigut tractat á cos de rey, estava entusiasmadíssim, atacant á tort y á dret á tots els periódichs que no opinavan com ell.

¿Qué ha passat entre l' anglés y 'l *Diluvi* que pugja justificar un cambi tan radical de opinió? ¿Qué ha passat? ¡Vágintho á saber!....

¡Ah, cuánt cert es qu' en la redacció del *Diluvi* hi ha mes misteris qu' en una professó de Senmana Santa!....

Se queixan los limpia-botas que funcionan en lo Plá de Palacio de las persecucions y atropellos de que 'ls fan objecte alguns dependents del Municipi, sense que cometin altra falta que dedicarse tranquila y pacíficament al exercici de la seva industria.

Ja cal que 'l Sr. Grieria dongui las ordres necessaries perque no sigan molestats aquests académichs

del raspall y 'l llustre, modestos émuls dintre de las sévas facultats, dels académichs de la llengua.

Que també ells, com aquests últims, *limpian*, *fixan* y *donan esplendor*.

Es tota una tragedia.

Un estudiant de medicina, molt lluhit y extraordinariament pundonorós, se 'n emporta dels exámens la nota de suspens. Y es tal lo sentiment que li produheix un fracás tan inesperat, que al arribar á casa seva intenta suicidarse propinantse una forta dóssis de sublimat corrossiu.

Afortunadament la proporció exagerada de la dosis, lluny de matarlo, va provocarli un vómit abundant, y va salvarse.

Vels'hi aquí que si aquest experiment hagués de contárseli com un exercici académich d' envenenament per medi de una sustancia química, tampoch s' escaparia de la nota de suspens.

Y aquesta la tindria ben merescuda mentres que l' altra.... tal vegada no.

Está molt bé que l' Arcaldé haja prés algunas providencias per evitar que 'ls carrers de Barcelona apareguin infestats de pobres mendicants.

Crech que de moment ja logrará netejarlos ...pero sols de moment.

Perque tant bon punt haja girat la vista, ja veuran com tornan á presentarse en mes abundancia que may.

Com á idea enginyosa la que va tenir un d' aquests explotadors de la compassió del transeunt.

—Vaja dona, no t' apuris—li deya á la seva dona —¿Sabs que farém perque ningú 'ns molesti? Jo 'm distressaré de frare y tú de monja, y ja veurás com tot marxa. ¡N' hi ha tants de frares y de monjas que 's guanyan la vida captant y ningú 'ls diu res!....

A Bruselas' acaba de veure un plet bastant curiós. L' empresari del Teatro de las Galerías ordená als coristas que s' afeytesin els bigotis, per exigirho aixís lo carácter dels personatjes qu' estavan encarregats de representar.

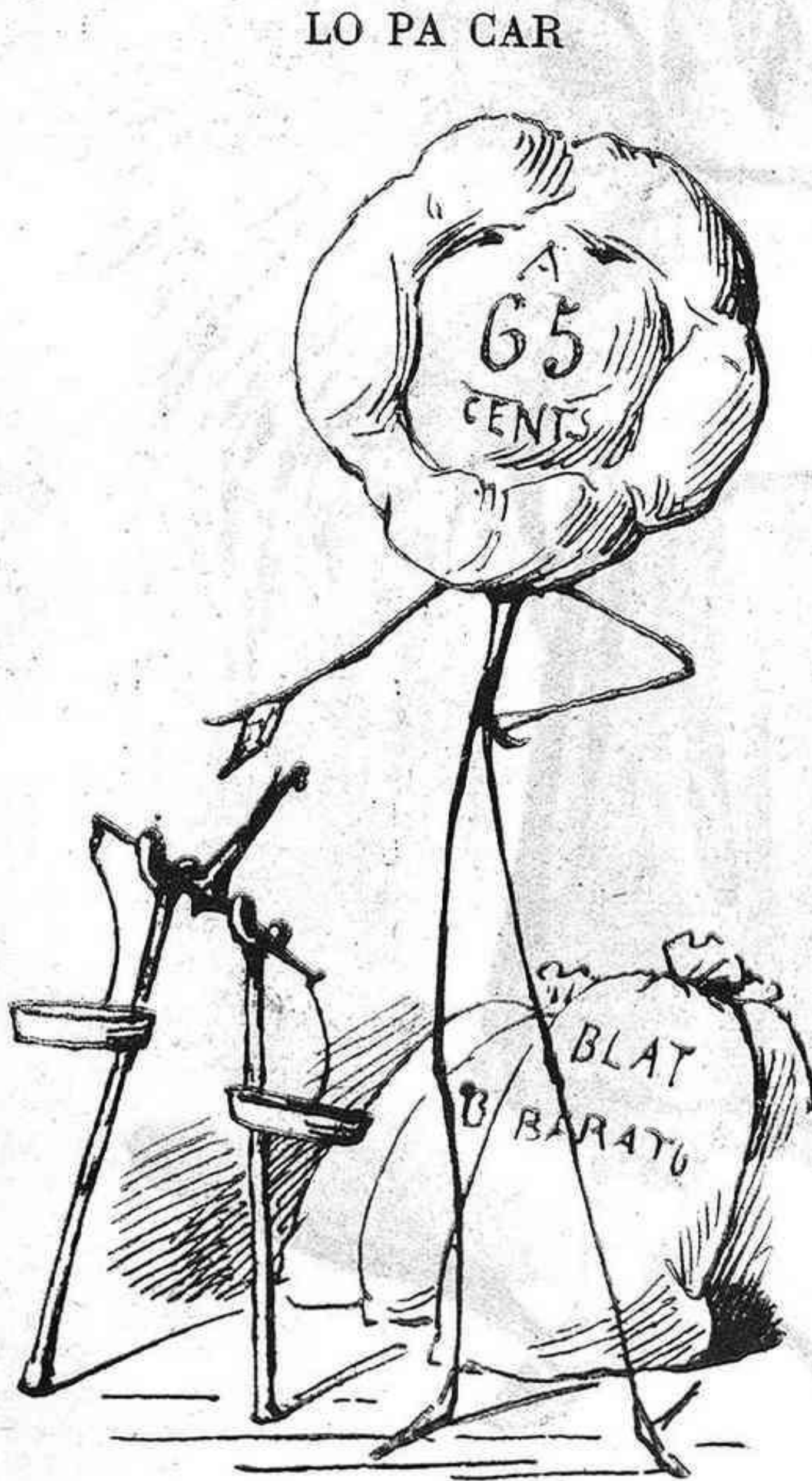
Los coristas s' hi van negar, y l' empresari va despedirlos.

Demanda dels coristas al canto reclamant una indemnisió per rescisió intempestiva y sense motiu del contracte.

Y després de tots els trámits de rúbrica, sentència del Tribunal, condemnant al empresari á satisfer una indemnisió.

¡Ja veuen si 's tractava de una qüestió ben peluda!

Los coristas belgas s' han quedat ab un pam de bigotis. Y l' empresari ab un pam de nas.



—¡Las balanzas coixas y 'l preu alt! ¿Quí m' empe-
ta la basa?



A L' INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—Ca-mi-sa.
- 2.^a TRENCA-CLOSCAS.—Los diamantes de la corono.
- 5.^a GEROGLIFICH.—Per deutes á casa.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

La senmana que vé
La próxima senmana

Divendres
dia 17

LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA

publicará un número

MODERNISTA

* * * Escrit á

LO MODERNISTA

* * * Dibuixat á

LO MODERNISTA

* * * Imprés á

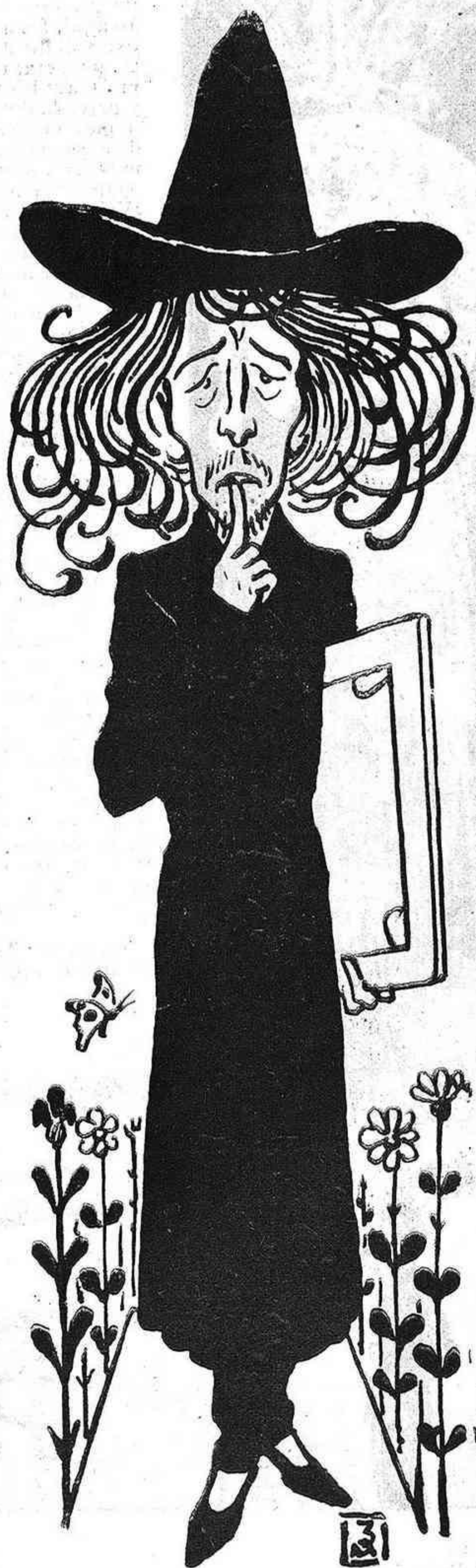
LO MODERNISTA

En sa confecció hi han pres part
la **FLOR** del modernisme artístich
y la **NATA** del modernisme literari.

S' hi ha posat tota la trassa,
no s' hi ha escatimat diner,
y, sobre tot, el paper
será superior... d' estrassa.

Preu: 9 diners

(moneda *modernista* qu' equival á 10 céntims)



¡CORPUS TRIST!

DIÀLECH ENTRE ELL Y ELLA



—Ja ho veus, Pubilleta méva,
 ¡lo que som en aquest mon!
 Jo aquí, fet un cataplasma,
 extés al llit del dolor;
 tú, pobreta, tota núa,
 mostrant los teus interiors
 y privada del gran monyo
 ¡aquell monyo portentós
 de casadas y donzellas
 modelo y admiració!
 ¡Quín Corpus, noya, quín Corpus!
 ¿Vritat que aixó trenca 'l cor?
 —Gegant méu, no 't despacientis,
 que bé prou y prou soroll
 diu que hi ha per Barcelona
 á causa de tot aixó.
 ¡Fins la *carassa* de l' orga
 s' ha desfet en amarchs plors
 al sapigué que no 'ns treuhen!
 —¿Y perque no 'ns treuhen?

—¡Oh!

Sembla que mí á la modista
 nom' ha pogut surgi 'l cos
 y ademés... ¡la teva testa
 té aquest esboranch!... ¿Cóm vols
 que ab una fatxa tan mísera
 sortíssim per aquests mons?
 —¡Y qué! ¿Per qué no 't compravan
 á corre-cuyta un gipó
 allá á sota la Virreyna?
 ¿Per qué á mí 'ls bons regidors
 no m' arreglavan el nyanyo
 ó no 'm feyan fé un cap nou?
 No, Pubilla, no; la causa
 de la nostra decepció
 ja la sé jo... ¡Es la miseria!
 —¡Qué dius, Gegant! ¡Quín horror!
 —Horror ó no, es l' evangeli:
 Barcelona no té un sou,
 Barcelona no té un céntim,
 ¡Barcelona ja no pot
 mantení ab honest decoro
 sos nobles Gegants!... Però
 consólat. ¿Veus aquest Corpus
 qué trist es?

—Si que ho veig

—Donchs,

jo 't juro que 'l del any próxim
 encare será pitjor.

C. GUMÀ.



(Dibuix de M. MOLINÉ)